

Kinaye (Değınmece) Sanatı

Kinaye (Değınmece) Sanatı Nedir Kısaca Örnekler

Bir sözün hem gerçek hem mecaz anlama gelecek şekilde kullanılmasıdır. Kinayede benzetme amacı yoktur.

*** Memurlarımızın çoğunun alnı açıktır.**

Bu cümledeki alnı açık sözü hem gerçek anlamı olan hafif kel hem de mecaz anlamı olan dürüst insan anlamındadır. Bu nedenle burada kinaye sanatı vardır.

Şeydi Fakıllı köyünde kadınlar su çeker gayya kuyusundan

Uyan Anadolu'm uyan ölüm uykusundan

Nazım Hikmet'in, Anadolu'yu ölüm uykusundan uyandırmaya çalışırken asıl kastetmek istediğı mecazi anlam halkın bilinçlenmesidir.

*** Saçlarımı hep kestın tutacak kadar kalmasın dedin Çünkü bir başkaldırma ancak saçlarından tutulur**

Turgut Uyar, saçlardan tutmak deyimini gerçek anlamının dışında herhangi bir benzetme amacı taşımadan mecaz anlamda kullanarak kinaye sanatı yapar. Burada asıl geçerli anlam, bireysel ve toplumsal başkaldırının insanların saçlarından tutularak güç ve iktidar tarafından engellenmeye çalışılması ve şairin de buna önlem olarak saçlarını tamamen kestirmesidir.

Kinaye (Değınmece) Sanatı Hakkında Kısaca Bilgi ve Örnekler

Bir sözün mecaz anlamı kastedilerek hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek şekilde kullanılmasıdır. Deyimler ve atasözleri kinaye sanatına örnektir.

**Ortada kalmışsın, saçların darmadağın
Sultanım, yıkıldı mı saray gibi otağın**

(Hem orta yerde kalmak hem de sahip olduklarını kaybetmek anlaşılabilir. İkincisi kastedilmiş)

Yine parmağım ağzımda kaldı
Masumluk akıyordu yüzünden
Dost ümidiyle ortalığa düşmeye gör
Hangi kapıyı çalsan kimseler yok
Hangi omuza dokunsam yabancı çıkar

Kinaye Sanatı ile ilgili örnek test soruları

- I. Garibanlar yolunuyor kaz gibi
Hangi kuşun, neresini yazayım
- II. Derinden derine ırmaklar ağlar

Uzaktan uzağa çoban çeşmesi
III. Nerden çıktıysa birden köpek ısırdı
Çocukların velvesi herkesi ayağı kaldırdı
IV. Güneşi yudum yudum içtiğimiz şu lahzada
Ruhumuz yıkıyor yanan sonsuz semada
V. Sor beni sarmaşık, çek beni dere
Bana elinizi verin ağaçlar

Numaralanmış dizelerin hangisinde “kinaye” sanatına başvurulmuştur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÇÖZÜM: C seçeneğinde kullanılan “ayağa kaldırmak” kinaye yapılmıştır. Bu ifade hem gerçek (ayağa kalkmak) hem de mecaz (panik olmak) anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır. Kastedilen, mecaz anlamdır.

Aşağıdaki dizelerin hangisinde edebi sanatlardan “kinaye”ye örnek bir kullanım vardır?

A) Karanlıktır sağın solun
Zayıfsan bükülür kolun
B) Karşiki görünen yapraklı dağlar
Hastanın halinden ne bilsin sağlar
C) Bu topraklar ecdadımın ocağı
Evim, köyüm hep bu yerin bucağı
D) Ne doğan güne hükmüm geçer
Ne halden anlayan bulunur
E) Uçun kuşlar uçun burda vefa yok
Öyle akarsular, öyle hava yok

ÇÖZÜM: A seçeneğinde “sağın solun karanlık olması” ve “zayıfın kolunun bükülmesi” hem gerçek hem mecaz anlamı çağrıştıracak şekilde kullanılmıştır.

Ne de olsa kışın sonu bahardır
Bu da gelir, bu da geçer, ağlama

Aşağıdaki dizelerin hangisinde bu dizelerdeki söz sanatına benzer bir söyleyiş özelliği vardır?

A) Bir an önce görülsün diye Akdeniz
Toroslarda ağaçlar hep çocuk kalır
B) Sen elin kapısın çalarsan eğer
El de senin kapın çalar, demişler
C) Sen gittin yaslara büründü cihan
Soluyor dallarda gül dertli dertli
D) Ey sürüden arkaya kalmış yiğit
Arkadaşın gitti haydi sen de git
E) Kadrini bilmeyenler alır eline
Onun için eğri biter menekşe

ÇÖZÜM: Öncülde “kışın sonu bahardır” denilerek kinaye yapılmıştır. Kastedilen anlam kötü günlerin ardından iyi günlerin geleceğidir. Aynı durum B seçeneğinde vardır. Dizelerden “kötülük edene bir gün bir başkası kötülük eder” anlamı çıkarılabilir.

Aşağıdaki dizelerin hangisinde söz sanatlarından hem teşbih hem de kinaye kullanılmıştır?

A) Açma zülüflerin yâr yellere karşı

Senin zülfün benim telim değil mi
B) Mademki sen yoksun şimdi yanımda
Leylaklar dökülüp güller ağlasın
C) Bırak beni boynu bükük kalayım
Eylül görmüş bir gül gibi solayım
D) Kaleden kaleye şahin uçurdum
Ah ile vah ile ömrüm geçirdim
E) Akşam olur karanlığa kalırsın
Derin derin sevdalara dalarsın
Cevap: C

Aşağıdaki dizelerin hangisinde kinaye vardır?

A) Papatyanın gülün kokusu onda
Mehtabın büyü dokusu onda
B) Yakıyorum yeniden
Küllerinden doğan ayrılığı
C) Güneşlerde uyuklayan yamaçları
Kalbi duran tarlaları bıraktık
D) Değirmeni döndürmek zor
Tek başına
E) Sen gemileri liman bilmez korsanlara terk edip
İssız adalara sürüyorsun dizelerimi

Cevap: D